

עין משפט
גזר מצוה

קטו:

היין בתובים בםם ובסיקרא כו'. משמע דפשיטא ליה שאין קורין בהן דאי קורין בהן פשיטא דמציילן כדאמר לעיל וקשה לרשז"א דבסמוך משמע דפשיטא ליה לריש גלותא גופיה דקורין בהן דקאמר והתניא מצילין ויהיו ההוא ברייתא דמייתי שהספרים נכתבים ככל לשון ומגילה עד שמהא כתובה אשורית על הספר ובדיו אבל שאר ספרים נכתבין שלא בדיו^א ולפי מה שאפרש בסמוך דהך ברייתא^ב איירי לענין הללה אחי שפיר ולעולם אין קורין בהן:

אבל הכא בין דלא מקיים **א**.

אע"ג דצפ"צ דגיטין (דף יט.)

קרי להו דבר שמתקיים דתנן ככל כותבין בסם ובדיו ובסקרלא ובקומוס ובקנקנתוס ובכל דבר שמתקיים אומר ר"י דהתם קרי ליה מתקיים טפי ממסקנן ומי פירות דקמני התם בסיפא דאין כותבין בהן אבל אין מתקיימין כמו דיו אבל קשה לר"ג

דמתן צפ"צ דסוטה (דף פ:) גבי מגילת סוטה אין כותבין לא בקומוס ולא בקנקנתוס^ד שנאמר ומחה כתב שיכול למחוק אלמא קומוס וקנקנתוס מתקיימין יותר מדיו ואומר ר"י דלעולם אין מתקיימין כמו דיו ואין יכול למחות כמו דיו לפי שנלענין בקנף: **מגילה** עד שתהא כתובה אשורית ע"י הספר ובדיו. משמע דשאר ספרים לא צעי ספר ודיו וקשה דצפ" המוציא יין (לעיל דף עט:) משמע דספר תורה צעי ספר דתני' על הנייר ועל המטלית פסולה^ה ומוקי לה בס"ת וה"ה על הדיפתרא אע"ג דלא חשיב ליה לענין פסול ה"י לא חשיב ליה לענין כשרות דקמני על הקלף ועל הדוכוססטוס כשירה ולא קמני דיפתרא ועוד תנן במסכת סופרים (פ"ה) אין כותבין לא ע"ג דיפתרא ולא ע"ג נייר מחוק ועוד דמגילה פסולה אדיפתרא כדתנן פ"צ דמגילה (דף פ.) וכן מגילת סוטה פסולה אדיפתרא כדאמר צפ"צ דסוטה (דף פ:) משום דציעא ספר וכ"ש ס"ת דנקראת כמה פעמים ספר ודיו נמי לריך כדאמר בפרק הבונה (לעיל קג:) כתבה שלא בדיו או שכתב האזכרות בזהב הרי אלו יגמז ומירץ הרב יוסף דס"ת ודאי צעי ספר ודיו והכא איירי דווקא בשאר ספרים והא דלא קמני אין בין ספרים לס"ת ומגילה משום דס"ת נכתבים ככל לשון להכי לא עריב לה ואכתי קשה לר"י דמתן צפ"ק דמגילה (דף פ:) אין בין ספרים לתפילין ומוחזות אלא שהספרים נכתבין ככל לשון כו' ופריך בגמרא וספרים נכתבין ככל לשון ורמינהו מקרא שכתבו תרגום ותרגום שכתבו מקרא וכבז עברי אינו מטמא את הידים עד שיכתבנו בכתב אשורית על הספר ובדיו ומשני כאן בספרים כאן במגילה ורב אשי משני כי תניא הויא בשאר ספרים ורבי יהודה הויא אלמא

בשאר ספרים נמי צעי רבי יהודה ספר ודיו והוא הדין לרצנן דלא אשכחן דפליגי רצנן עליה אלא בכתב אשורית אבל בספר ודיו לא אשכחן דפליגי ועוד קשה דשיבך רב אשי התם שינויא קמא דמוקי לה במגילה ומסייע ליה ברייתא דהכא דקתני בשדיא דמגילה צעי שמהא כתובה אשורית וספר ודיו ורב אשי גופיה מייתי לה הכא ונראה לר"י דדוקא לענין הללה מיתניא הך ברייתא דאין בין ספרים למגילה אלא שהספרים נכתבין ככל לשון ואפי' בלא ספר ודיו חשיבו לענין דמציילין אותו מדליקה אע"ג דלא חזו לקריאה משום דיש בזה אזכרות אבל במגילה אין מצילין אלא א"כ ראויא לקריאה שמהא כתובה אשורית על הספר ובדיו וצ"ל דהא מסיק לעיל תנאי היא: וא"ת א"כ תקשה מצרייתא דהכא דאמר לעיל כל היכא דלא ניתנו לקרות בהן אין מצילין וי"ל דהא מסיק לעיל תנאי היא:

לא אשכחן דפליגי ועוד קשה דשיבך רב אשי התם שינויא קמא דמוקי לה במגילה ומסייע ליה ברייתא דהכא דקתני בשדיא דמגילה צעי שמהא כתובה אשורית וספר ודיו ורב אשי גופיה מייתי לה הכא ונראה לר"י דדוקא לענין הללה מיתניא הך ברייתא דאין בין ספרים למגילה אלא שהספרים נכתבין ככל לשון ואפי' בלא ספר ודיו חשיבו לענין דמציילין אותו מדליקה אע"ג דלא חזו לקריאה משום דיש בזה אזכרות אבל במגילה אין מצילין אלא א"כ ראויא לקריאה שמהא כתובה אשורית על הספר ובדיו וצ"ל דהא מסיק לעיל תנאי היא:

מיתבי ס"ת שבב"ה אם יש בה כדי לסקמ בו'. השתא משמע דמלשון ללקט קא פריך דמשמע אפי' מפחורות ומימא א"כ אמאי קא צעי מעיקרא מכונסות או אפי' מפחורות פשיטא דאפי' מפחורות מדבועא רב הווא ס"ת שאין בו ללקט משמע הא יש

כל כתבי פרק ששה עשר שבת

אילמא ס"ק. כרז חסדא ור' יוסי כרז הונא: **דילמא**. טעמא דת"ק משום דקסבר ניתנו לקרות בהן ונהי דר' יוסי קאי כרז הונא מיהו כרז חסדא לא קאי ולא חד דהא רב חסדא אפי' למ"ד לא ניתנו קאמר מצילין: **הצרכות**. מטבע צרכות שטבעו חכמים כגון י"ח ושאר צרכות: **ומעניינות הרבה**.

מפרשיות שהיו כותבין צקמיעין פסוקים ללחש כגון כל המחלה וכגון לא תירא מפחד לילה: **נשרפין במקומן**. אס נפלה דליקה בשבת: **כשורפי סורה**. שהרי לא יליט בשבת: **לנודקו**. אס אמת היה הדבר: **טומום**. קצוות קונטרסיים: **היו כסוצין**. תורה נציאים וכתובים: **חיצעי למ"ד**. בנכתבים ככל לשון מצילין חיצעי למ"ד אין מצילין: **דלא מיקיים**. אין מתקיים כדיו: **הא רב המנוגא סגא**. מצילין: **מאי סגיא**. היכא תניא: מדקאמר מגילה דליו וקמני דהוא מן הדברים שצין ספרים למגילה ש"מ שאר ספרים נכתבים בסם ובסיקרא: **בר חלוז**. שם אדם: **פ"ה אופיות**. וזו שיעור לספר מורה שנמחק או בלה להיות עומד בקדושתו: **כגון פרשם ויהי נסנוע הארון**. שהוא ספר לעזמו כדלקמן ויש בה פ"ה אופיות: **ללקט שנשאלת כאן חיבה ובמקום אחר חיבה: מהו**. להצילן: **וסיצעי לך לפרשם ויהי נסנוע הארון גופה**. שנכתבה לצדה ומסרה אות מזה להצילה: **שאין בו כדי ללקוט**. ובאומו ליקוט עזמו ליכא אזכרות: **סרגוס שצנורה**. יגר שהדומא. ושצנציאים כגון כדנא תומרון להוס (ירמיה י) שכתבו מקרא [א"י] התרגום שצנורא כתבו מקרא:

כסב עצרים. אומיות גדולות הן ואין דומות לכסב אשורית אף ע"פ שכתבין בלשון הקדש אלא שכתב האומיות משונות: ואין לריך **לומר סרגוס שצנורא ושצנציאל ושצנורה**. שכתבו תרגום ושללמו: **להשלים**. אס היה בו כדי ללקט ותרגום זו משלימו מנטרף ומצילין בשצילו: **סיוצאא דרב הונא**. דמדקמני ללקט מכלל דמפחורות ניהו: **בחיצום**. הא דקמני ללקט דמשמע מפחורות לא ללקט אות וזאת לצד אלא ללקט חיבה שלימה חיבה כאן ומיבה כאן עד פ"ה אומיות וכי פלגינה באלומיות המפחורות: **עשה לה סימניום מלמעלה ומלמטה**. להצדילה מן הסמוכות לה: **למעלה ולמטה**. במחלה ובסוף ויהי נסנוע הארון: שאין

וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפחורות רב הונא אמר מכונסות רב חסדא אמר אפילו מפחורות מיתבי ס"ת שבלה אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין תיובתא דרב הונא ^אתרגמה רב חסדא אליבא דרב הונא ^בבתיבות ת"ר ² ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה ^גלומר שאין

וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפחורות רב הונא אמר מכונסות רב חסדא אמר אפילו מפחורות מיתבי ס"ת שבלה אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין תיובתא דרב הונא ^אתרגמה רב חסדא אליבא דרב הונא ^בבתיבות ת"ר ² ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה ^גלומר שאין

וחמש אותיות כי תניא ההיא להשלים איבעיא להו הני שמונים וחמש אותיות מכונסות או מפחורות רב הונא אמר מכונסות רב חסדא אמר אפילו מפחורות מיתבי ס"ת שבלה אם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין תיובתא דרב הונא ^אתרגמה רב חסדא אליבא דרב הונא ^בבתיבות ת"ר ² ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה ^גלומר שאין

פרוענות

מסורת הש"ס

א) צ"ל ור' יוסי. ב) לעיל סא: ע"ש [ומוספתא פי"ד מ"ס פ' טו הלכה ד', א] (תמניה יט: מ"ק ד. וימא לא: יצמות קיב. נדרים יט: וזחוס טו: טז: למנחות קן. בטרות י. חולין טז. תמורה לא. מדה כג: וע"ש פרש"י, ד) ומגילה טז:, ה) [לעיל כג: וע"י],



רבינו חננאל

ושאר תנאי א) (רתנן) [דאמר] מצילין לא מסיים מאן מיניהון סבר ניתנו לקרות בהן, ומאן מניהון סבר לא ניתנו לקרות בהן, אלא האי תנא דגפטיט דתני אע"פ שלא ניתנו לקרות בהן מצילין אותן. ותיק דר' יוסי בניתנו לקרות בהן פליג. וק"ל כרב הונא דרב חסדא לבניה תלמיד הוא. ודא דתנין כל כתבי הקדש, מוקים לה רב הונא בתרי בני, כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה בין נביאים שקורין בהן בין כתובים שאין קורין בהן, בד"א בכתבי הקדש החכמים בלשון [ה]קודש דתני אינון כתבי הקדש, והכתובים בכל לשון אין מצילין אותן מפני הדליקה ואפילו הכי טעונין גיחז. והא ברייתא דתניא הברכות והקמיעות אע"פ שיש בהן [אותיות] של שם ומעיינות של תורה הרבה, אין מצילין אותן מפני הדליקה ונגזינן במקומן, הלכה כרב חסדא, וזלכת כדרב רב המנוגא שאם היו כתובים בסם ובסיקרא מצילין אותן [ואפי"ש שאינו דבר של קיימא. ולענין בעיא דרב הונא בר חלוז ברב נחמן, סוגיא דשמעתא כל ס"ת דאית ביה פיסוקא דאית ביה שם, אפי"ג דאין בו ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו, ומאי דלית ביה שם אי אית ביה פ"ה אותיות מצילין אותו, ואם לאו אין מצילין אותו. והאי דתניא יגר שהדומא חסדא דתניא יגר שהדומא חסדא דתניא פ"ה אותיות מצילין אותן, מכונסות ולא מפחורות. ופי' מכונסות, כדחירגמא רב חסדא אליבא דרב הונא בתיבות, אי יכול ללקט פ"ה אותיות מס"ת מתוך תיבות שלימות מצילין אותן. כגון דמשכחת בראשית והיא מגילה ליש, ויצא [והיא] מגילה לארבע, ואלה מגילה לארבע, ויקרא מגילה לחמש, כולן תיבות שלימות עשרים ואו פחות או יתר שמינין אותיותיהן פ"ה. אבל אותיות שמתוך תיבות שאינן שלימות אין מצילין [אותן]. כגון וירא מכלל ויאמר, אבר מכלל אברם או אברהם וכיוצא בהן. כל שנמצאות חיבה שלימה מונין אותיותיה להעלות לפ"ה אותיות, וכל חיבה [ש]מקצתה מטושטשת אין אותיותיה [המנוגות] [המנוגות] עולות למנין פ"ה. ומש"ה אמרו ללקט ואע"פ שהתיבות מפחורות במקצמות רחוקין זה מזה.

א) נראה מה דרבינו לא היה גורם אלמא ת"ק דר"י ודילמא כהא קמיפלגי רב היה לו כי אמת פה ו"ע.

^[1] [וקורין בהם. מוס' הלא"ש. ג. דתקני. עד' שתהא כתובה על ספר בדיו' לאו למימרא דלגבי שאר הספרים לא בעינן דיו, אלא. חי. ה"י. ג. הדיף אמרו בסוגיא זו על הקומוס והקנקנתוס שאינו של קיימא. מחיר. T. מפני שהיא דתניא לימחות, אלא בדיו שהוא נמוך, מחיר. ה. משום דלאו ספר נינהו. מוס' הלא"ש. ו. לרב הונא. מוס' מנחות לא: ד"ה עשה.